

In de gendergelijkheidsindex 2017 worden de vooruitgang en de uitdagingen tussen 2005 en 2015 onderzocht bij het bereiken van gendergelijkheid in de Europese Unie. Met behulp van een schaal van 1 (volledige ongelijkheid) tot 100 (volledige gelijkheid) worden de verschillen tussen vrouwen en mannen gemeten in de belangrijkste domeinen van het EU-beleidskader (werk, geld, kennis, tijd, macht en gezondheid). In de index worden ook geweld tegen vrouwen en intersectionele ongelijkheden gemeten. Dit zijn satellietdomeinen die deel uitmaken van het kader van de gendergelijkheidsindex, maar geen invloed hebben op de algehele score. Uit intersectionele ongelijkheden blijkt hoe geslacht zich verhoudt tot leeftijd, opleiding, gezinssamenstelling, geboorteland en handicap. In de gendergelijkheidsindex worden voor elk domein en subdomein resultaten gegeven voor de EU en haar 28 lidstaten ⁽¹⁾.

Vooruitgang van gendergelijkheid in Nederland, 2005-2015

In de gendergelijkheidsindex 2017 scoort Nederland **72,9 op 100**, een stijging van 5,1 punten. Deze score is hoger dan de score van 66,2 voor de EU-28, en de vooruitgang verloopt iets sneller dan gemiddeld in de EU. Nederland is op de EU-indexranglijst gestegen van de vijfde naar de vierde plaats.

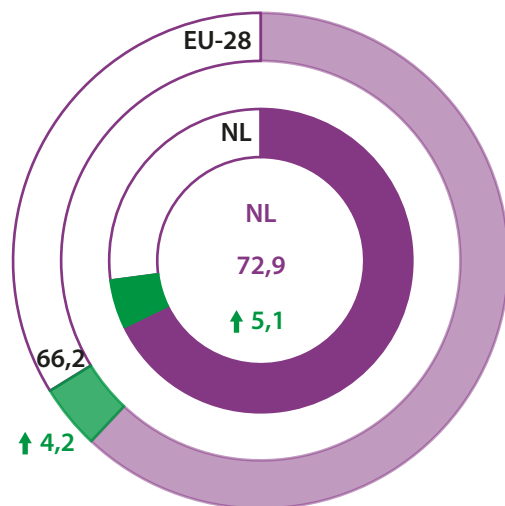
De gendergelijkheidsscore voor het domein **gezondheid** is in Nederland hoog, waaruit een goed genderevenwicht blijkt in de toegang tot diensten. Sterker nog, Nederland scoort op dat gebied het hoogst van alle EU-28-landen.

De grootste verbetering is zichtbaar in het domein **macht**, maar dit blijft desondanks het domein waarop Nederland het laagst scoort. De vooruitgang in dit domein in Nederland is grotendeels te danken aan de verbeterde vertegenwoordiging van vrouwen in besluitvormingsfuncties in de economische sector.

De situatie in het domein **geld** is verbeterd, met tekenen van verbeterde gendergelijkheid in de verdeling van economische middelen tussen vrouwen en mannen.

Wat het domein **werk** betreft, is de situatie licht verbeterd, maar de vooruitgang wordt belemmerd door aanhoudende gendersegregatie. Qua arbeidsmarktparticipatie wordt binnen de EU de 20e plaats ingenomen. In het domein **kennis** is in Nederland verbetering zichtbaar op het gebied van onderwijsprestaties en -participatie, maar de segregatie op studiegebieden volgens traditionele genderrollen blijft bestaan.

De grootste uitdaging voor Nederland ligt in het domein **tijd**. In Nederland, alsook in elf andere lidstaten, is de gendergelijkheid in dit domein achteruitgegaan. Kook-, zorg- en schoonmaakwerkzaamheden worden nog steeds voornamelijk door vrouwen uitgevoerd en in die situatie is geen verandering gekomen.

↑↓ Ontwikkeling van score van 2005 tot 2015

⁽¹⁾ De gendergelijkheidsindex 2017 is gebaseerd op de gegevens van Eurostat (onderwijsstatistieken, Europese arbeidskrachtenenquête, Europees gezondheidsonderzoek, EU-statistieken over inkomen en levensomstandigheden, loonstrucuurenquête), Eurofound (Europese enquête naar de kwaliteit van het bestaan, Europese enquête naar de arbeidsomstandigheden), de database genderstatistieken van EIGE (deelname van vrouwen en mannen aan de besluitvorming) en de enquête over geweld tegen vrouwen van het Bureau van de Europese Unie voor de grondrechten. Het referentiejaar is 2015 (2014 voor gegevens over intersectionele ongelijkheden). De leeftijd van de referentiepopulatie voor de indicatoren is 15+, 16+ of 18+, afhankelijk van de bron.

Werk

De score voor het domein werk is gestegen, mede dankzij een toename van de arbeidsparticipatie van vrouwen en mannen en een verkleining van de genderkloof.

De arbeidsparticipatie van vrouwen (20-64 jaar) is 71 %, tegenover 82 % voor mannen. De totale arbeidsparticipatie is 76,4 %, wat betekent dat Nederland zijn nationale doelstelling (80 %) in het kader van de Europa 2020-strategie (EU2020) bijna heeft bereikt.

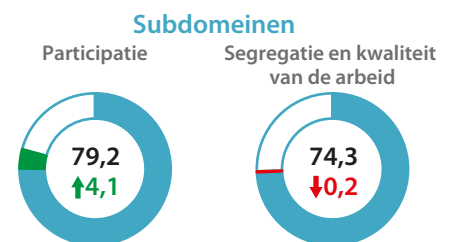
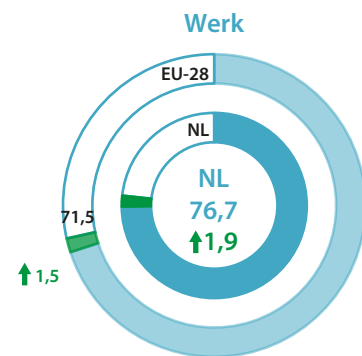
Bij zowel vrouwen als mannen daalt de arbeidsparticipatie en wordt de genderkloof groter wanneer het aantal gewerkte uren wordt meegenomen. De arbeidsparticipatie in voltijdsequivalenten (VTE) van vrouwen is ongeveer 35 %, tegenover 57 % voor mannen.

Bij stellen met kinderen is de arbeidsparticipatie in voltijdsequivalenten van vrouwen 44 %, terwijl dit percentage voor mannen op 79 % ligt. De genderkloof (35 procentpunten (p.p.)) is hier veel groter dan bij stellen zonder kinderen (14 p.p.).

De arbeidsparticipatie in VTE neemt toe en de genderkloof wordt kleiner naarmate het opleidingsniveau stijgt.

Meer dan drie vierde (77 %) van de vrouwen heeft een deeltijdbaan, tegenover 28 % van de mannen. Vrouwen werken gemiddeld 25 uur per week en mannen 35 uur. 20 % van de vrouwen in de werkende leeftijd, tegenover 1,4 % van de mannen in de werkende leeftijd, is niet beroepsactief of heeft een deeltijdbaan vanwege zorgtaken.

Gendersegregatie op de arbeidsmarkt is een realiteit voor zowel vrouwen als mannen. Bijna 37 % van de vrouwen is werkzaam in het onderwijs, de menselijke gezondheidszorg en sociale werkzaamheden, terwijl dat slechts voor 10 % van de mannen geldt. In de wetenschap, technologie, techniek en wis-kunde werken ruim negen keer zoveel mannen (28 %) als vrouwen (3 %).

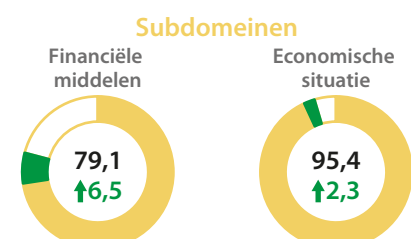
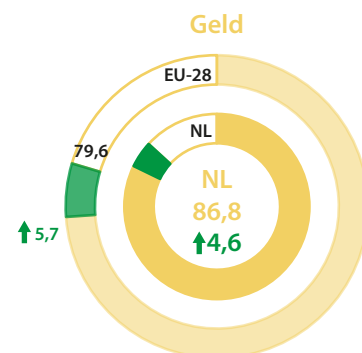
Geld

De situatie in het domein geld is verbeterd. Zowel op het gebied van loon en inkomsten als met betrekking tot het armoedecijfer en de welvaartsverdeling is de gendergelijkheid tussen 2005 en 2015 verbeterd.

Het gemiddelde maandloon van vrouwen en mannen is gestegen, maar vrouwen verdienen nog steeds ongeveer 21 % minder dan mannen. Deze kloof is nog groter voor stellen met kinderen, waar vrouwen 48 % minder verdienen dan mannen.

Het deel van de bevolking voor wie armoede dreigt, is voor zowel vrouwen als mannen licht gestegen. 28 % van de alleenstaande moeders loopt de kans in armoede te vervallen, tegenover 4 % van de alleenstaande vaders. Het risico op armoede is iets kleiner voor vrouwen en mannen met een hoog opleidingsniveau dan voor laag- en middenopgeleiden.

Ongelijkheden in de verdeling van het inkomen zijn voor vrouwen gelijk gebleven en voor mannen afgenomen. Daardoor is de genderkloof kleiner geworden. Toch verdienen mannen meer dan vrouwen en is het loonverschil tussen vrouwen en mannen 16 % — gelijk aan het EU-28-gemiddelde. In 2012 was de genderkloof in de pensioenen 42 % in het nadeel van vrouwen, een groter verschil dan het EU-28-gemiddelde van 38 %.

Kennis

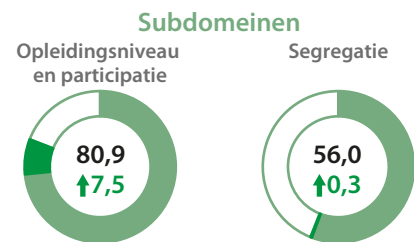
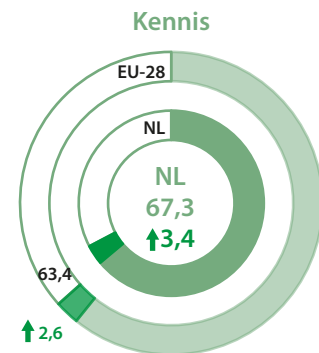
De score voor het domein kennis is voornamelijk toegenomen vanwege verbeterde onderwijsprestaties en -participatie van vrouwen en mannen.

Het aantal afgestudeerden in het hoger onderwijs is toegenomen, vooral onder vrouwen. Toch zijn er nog iets meer mannen (29 %) dan vrouwen (27 %) die een opleiding in het hoger onderwijs hebben afgerond. 46 % van de mensen van 30-34 jaar heeft hoger onderwijs genoten, waarmee Nederland zijn doelstelling in het kader van de Europa 2020-strategie (40 %) heeft gehaald.

De participatiegraad van zowel vrouwen als mannen op het gebied van een leven lang leren is licht gestegen.

Slechts 20 % van de vrouwen met een handicap heeft hoger onderwijs genoten, tegenover 36 % van de vrouwen zonder handicap. Van de mannen met een handicap heeft 28 % hoger onderwijs genoten, tegenover 40 % van de mannen zonder handicap.

Gendersegregatie op studiegebieden blijft een grote uitdaging. De genderkloof in het hoger onderwijs op het gebied van onderwijs, gezondheid en welzijn, geesteswetenschappen en letteren is kleiner geworden, maar de aantallen blijven relatief hoog. 40 % van de vrouwelijke studenten valt binnen deze studiegebieden, die traditioneel als „vrouwelijk” worden beschouwd, tegenover 21 % van de mannelijke studenten. In 2005 viel 53 % van de vrouwelijke studenten binnen deze studiegebieden.

Tijd

De score voor het domein tijd is gedaald. De grootste uitdaging blijft de ongelijke tijdsverdeling voor sociale activiteiten tussen vrouwen en mannen.

Hoewel de genderkloof kleiner is geworden, voeren vrouwen het grootste deel van de zorgtaken binnen het gezin uit. 81 % van de vrouwen besteedt elke dag ten minste één uur aan koken en huishoudelijk werk, tegenover 47 % van de mannen.

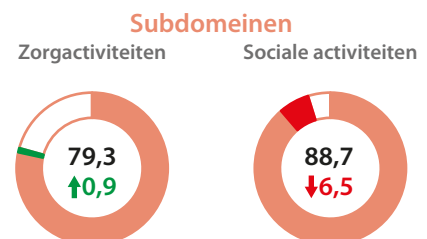
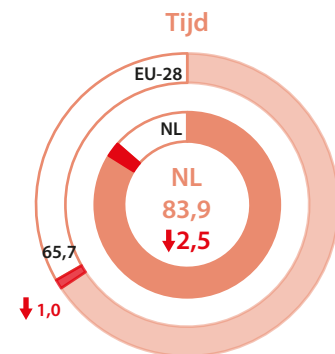
Bij stellen met kinderen houden vrouwen zich meer bezig met koken en huishoudelijk werk dan mannen (86 % versus 39 %). Deze genderkloof is groter dan bij stellen zonder kinderen, waar 92 % van de vrouwen kookt, tegenover 55 % van de mannen.

71 % van de vrouwen van 25-49 jaar besteedt ten minste één uur per dag aan het opvoeden van gezinsleden, tegenover 50 % van de mannen in dezelfde leeftijdscategorie.

Bij stellen met kinderen besteedt 93 % van de vrouwen elke dag ten minste één uur aan het zorgen voor en opvoeden van gezinsleden, tegenover 83 % van de mannen.

De ongelijkheid in de tijdsverdeling in huis werkt ook door in sociale activiteiten. Mannen zijn iets meer geneigd dan vrouwen om deel te nemen aan sportieve, culturele en recreatieve activiteiten buitenshuis.

Nederland heeft beide „doelstellingen van Barcelona” gehaald: 33 % van de kinderen onder de drie jaar (46 %) en 90 % van de kinderen tussen de drie jaar en de leerplichtige leeftijd (91 %) inschrijven in de kinderopvang.

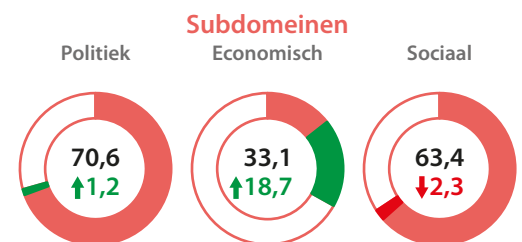
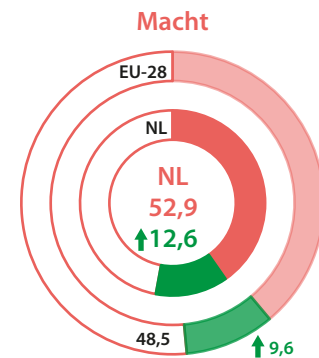
Macht

In het domein macht is een sterke stijging zichtbaar, die te danken is aan een aanzienlijke verbetering in het subdomein economische macht. Toch scoort Nederland hier nog steeds het laagst van alle domeinen.

Tussen 2005 en 2015 is de vertegenwoordiging van vrouwen in de raden van bestuur van beursgenoteerde ondernemingen ruim verdrievoudigd (van 7 % in 2005 naar 26 % in 2015). De vertegenwoordiging van vrouwen in het bestuur van de centrale bank is vrij stabiel gebleven: in 2005 maakten vrouwen 7 % uit van het bestuur en in 2015 8 %.

De lichte stijging in het subdomein politieke macht is toe te schrijven aan het toegenomen genderevenwicht in de regering, die van 36 % naar 37 % vrouwen is gegaan, en aan het toegenomen percentage vrouwelijke ministers (van 36 % naar 38 %).

Wat het subdomein sociale macht betreft, is een daling zichtbaar. Ongeveer een derde van de bestuursleden van organisaties voor wetenschapsfinanciering en 38 % van de bestuursleden van de publieke omroepen is vrouw. De genderkloof bij besluitvorming in de sport is echter veel groter: vrouwen maken slechts 26 % uit van de leden van de hoogste besluitvormingsorganen van nationale Olympische sportorganisaties.

Gezondheid

De score voor het domein gezondheid is relatief stabiel gebleven vanwege de verbeterde en relatief gelijke toegang tot medische en tandheelkundige zorg, in combinatie met een dalende gezondheidsstatus.

Er zijn minder onbevredigde behoeften aan medische en tandheelkundige zorg, en bijna alle vrouwen en mannen kunnen op dit gebied in hun behoeften voorzien. Minder dan 1 % van de vrouwen en mannen heeft nog onbevredigde behoeften aan medisch of tandheelkundig onderzoek.

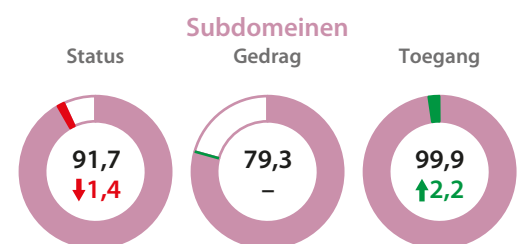
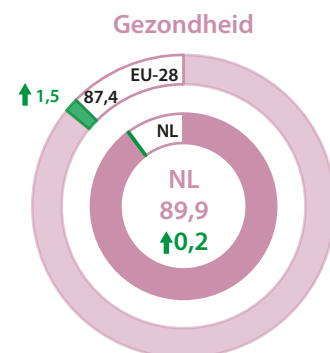
De levensverwachting voor zowel vrouwen als mannen is licht gestegen. Vrouwen leven gemiddeld drie jaar langer dan mannen.

Het aantal gezonde levensjaren is tussen 2005 en 2015 echter gedaald voor zowel vrouwen als mannen (met respectievelijk zes en vier jaar).

73 % van de vrouwen en 80 % van de mannen omschrijft haar/zijn eigen gezondheid als „goed” of „zeer goed”.

Vergeleken met alleenstaande vaders zijn alleenstaande moeders vaker tevreden met hun gezondheid (respectievelijk 62 % en 75 %).

Mannen roken vaker dan vrouwen en zijn vaker betrokken bij overmatig drankgebruik (42 % versus 28 %). Aan de andere kant zijn meer mannen dan vrouwen (41 % versus 37 %) bezig met gezond gedrag (fysieke activiteiten en/of het eten van fruit en groente).

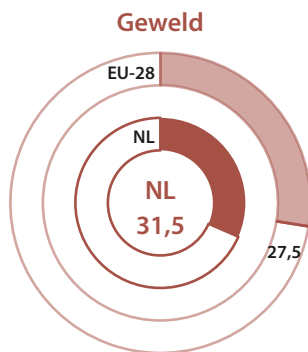
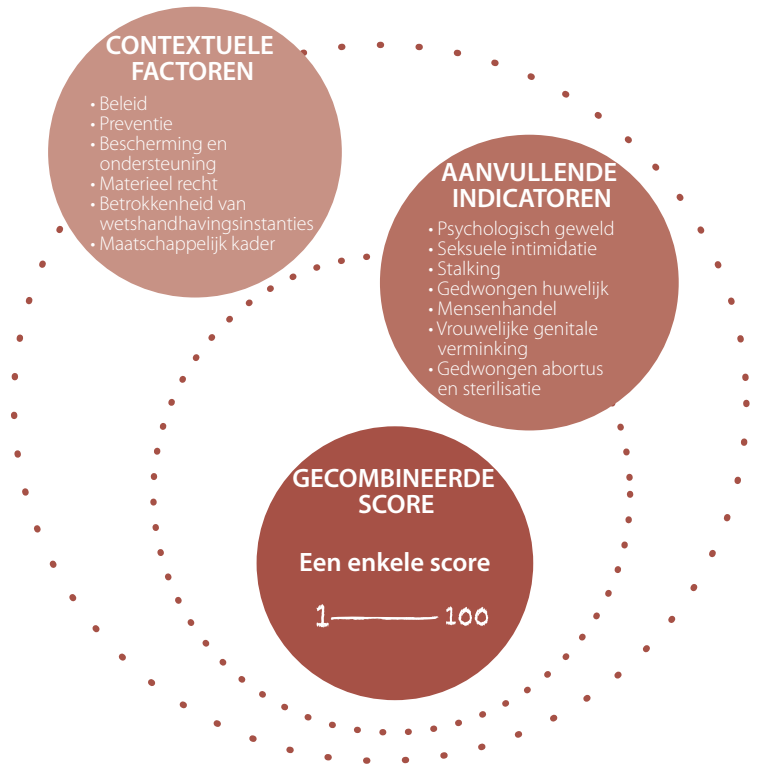

Geweld

Geweld tegen vrouwen is als een satellietdomein opgenomen in de gendergelijkheidsindex. Dit betekent dat de scores voor het domein geweld geen invloed hebben op de eindscore voor de gendergelijkheidsindex. Vanuit statistisch oogpunt wordt in het domein geweld de kloof tussen vrouwen en mannen niet op dezelfde manier gemeten als in de kerndomeinen. In plaats daarvan worden de ervaringen van vrouwen met geweld gemeten en geanalyseerd. In tegenstelling tot andere domeinen is het algemene doel niet om de kloof tussen vrouwen en mannen op het gebied van geweld te verkleinen, maar om geweld volledig uit te bannen.

Een hoge score in de gendergelijkheidsindex betekent dat een land dicht in de buurt komt van een samenleving waarin vrouwen en mannen gelijk zijn. Voor het domein geweld geldt echter: hoe hoger de score, des te ernstiger is het fenomeen geweld tegen vrouwen in het betreffende land. Op een schaal van 1 tot 100 staat 1 voor een situatie waarin geen geweld bestaat en 100 voor een situatie waarin geweld tegen vrouwen extreem vaak voorkomt, zeer ernstig is en niet aan het licht wordt gebracht. Het best presterende land is daarom het land met de laagste score.

Metingskader voor geweld

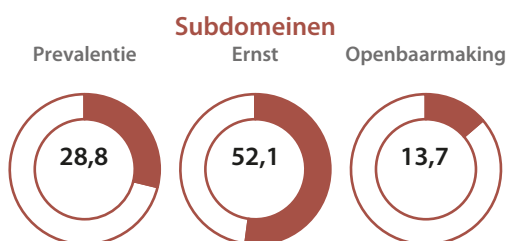
De score van Nederland voor de samengestelde meting met betrekking tot geweld is 31,5, wat hoger is dan het EU-28-gemiddelde.

In Nederland heeft 45 % van de vrouwen sinds de leeftijd van 15 jaar ten minste éénmaal te maken gehad met fysiek en/of seksueel geweld. Dit percentage is hoger dan het EU-28-gemiddelde van 33 %.

13 % van de vrouwen die in de afgelopen twaalf maanden met fysiek of seksueel geweld, door welke dader dan ook, te maken hebben gehad, heeft dit aan niemand verteld. Dit percentage is ongeveer gelijk aan het EU-28-gemiddelde.

Op het niveau van de samenleving kost geweld tegen vrouwen Nederland naar schatting 7,5 miljard EUR per jaar vanwege misgelopen economische productie, gebruik van diensten en persoonlijke kosten ⁽²⁾.

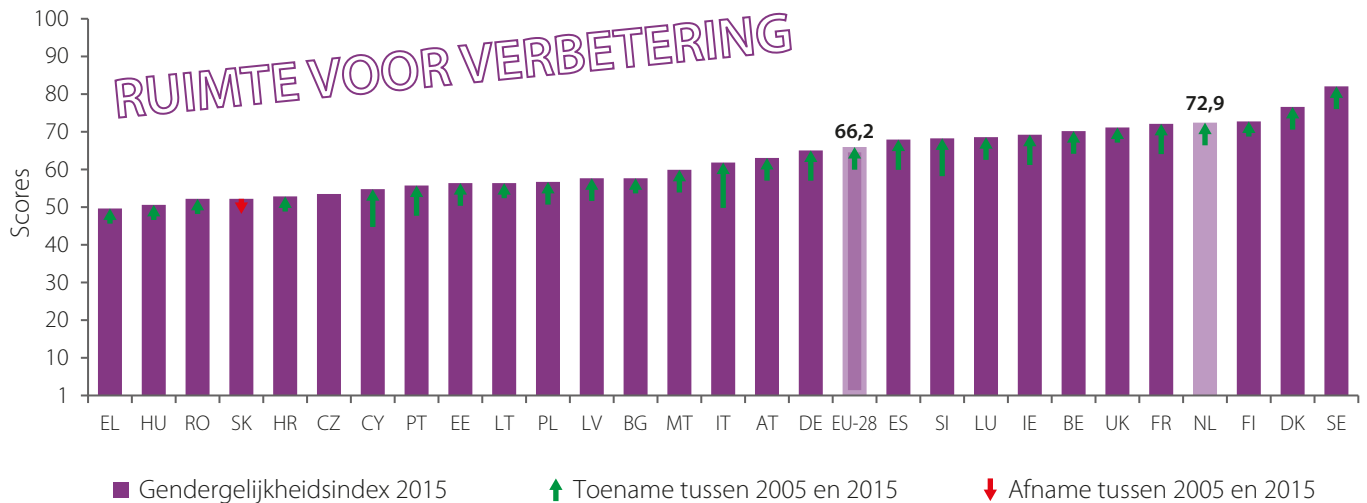
Het domein geweld bestaat uit drie subdomeinen: **prevalentie**, waarbij wordt gemeten hoe vaak geweld tegen vrouwen voorkomt; **ernst**, waarbij de gevolgen van geweld voor de gezondheid worden gemeten, en **openbaarmaking**, waarbij het melden van geweld wordt gemeten.

⁽²⁾ Dit is een ramingsoefening op EU-niveau van de kosten van de drie belangrijkste dimensies: diensten, misgelopen economische productie en pijn en lijden van de slachtoffers. De ramingen zijn vanuit een casestudy uit het Verenigd Koninkrijk geëxtrapoleerd naar de EU op basis van de bevolkingsomvang. EIGE, *Estimating the costs of gender-based violence in the European Union* (Raming van de kosten van gendergerelateerd geweld in de Europese Unie), Bureau voor publicaties van de Europese Unie, Luxemburg, 2014, blz. 142 (beschikbaar op: <http://eige.europa.eu/sites/default/files/documents/MH0414745EN2.pdf>).

Unieke kenmerken en voordelen van de gendergelijkheidsindex 2017

Uit de resultaten blijkt dat de score voor de gendergelijkheidsindex van Nederland hoger is dan het EU-28-gemiddelde, waarbij ruimte is voor verdere verbetering, met name in het domein tijd. Om volledige gendergelijkheid te bereiken, is een meer gerichte en holistische benadering nodig.

De gendergelijkheidsindex:

- volgt de vooruitgang van gendergelijkheid in de EU en in de loop van de tijd;
- ondersteunt beleidsmakers bij de beoordeling van de mate waarin de lidstaten verwijderd zijn van het bereiken van gendergelijkheid;
- laat de verschillende resultaten zien van het nationale en EU-beleid voor vrouwen en mannen;
- maakt zinvolle genderanalyse en vergelijking tussen verschillende beleidsgebieden mogelijk;
- ondersteunt de ontwikkeling en uitvoering van beleid en wetgeving op het gebied van gendergelijkheid;
- verhoogt het bewustzijn bij beleidsmakers en het publiek van de vooruitgang en uitdagingen bij de uitvoering van het beleid inzake gendergelijkheid;
- laat zien waar gegevens ontbreken en roept op tot geharmoniseerde en vergelijkbare gegevens die uitgesplitst zijn naar geslacht en beschikbaar zijn voor alle lidstaten.

Meer informatie over de gendergelijkheidsindex 2017

- Hoofdverslag (2017)
- Belangrijkste bevindingen (2017)
- Met een slakengang op weg naar gendergelijkheid: factsheet (2017)
- Methodologisch verslag (2017)
- Metingskader van geweld tegen vrouwen (2017)
- Intersectionele ongelijkheden (aanstaand)

Bekijk de gendergelijkheidsindex en de volledige gegevens voor Nederland op <http://eige.europa.eu/gender-equality-index>

Europees Instituut voor gendergelijkheid, EIGE

Het Europees Instituut voor gendergelijkheid (EIGE) is het Europese kenniscentrum voor gendergelijkheid. EIGE ondersteunt beleidsmakers en alle relevante instellingen in hun inspanningen om gelijkheid tussen vrouwen en mannen te verwezenlijken voor alle Europeanen. Het voorziet hen hiervoor van specifieke expertise en vergelijkbare en betrouwbare gegevens over gendergelijkheid in Europa.

© Europees Instituut voor gendergelijkheid, EIGE, 2018
Overneming met bronvermelding toegestaan.

Europees Instituut voor gendergelijkheid, EIGE
Gedimino pr. 16
LT-01103 Vilnius
LITOUWEN

Meer informatie

<http://eige.europa.eu/>
facebook.com/eige.europa.eu
twitter.com/eurogender
youtube.com/user/eurogender
eige.sec@eige.europa.eu
+370 52157444

Paper: MH-02-18-167-NL-C 978-92-9470-419-1 10.2839/56092
PDF: MH-02-18-167-NL-N 978-92-9470-418-4 10.2839/908514